

קונטרס טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאג"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

מעשה מאורח

מכון
טעם
זקנים

שיחיוו ש"ס
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

אורח נכנס לבעל הבית

והיו משיחים יחד עד...

אל תישאר לעמוד

אני אֶלְמָד עִמָּךְ

עד אחר פתח ביתו

נוכח פני ה'

והתחיל לפרוח עמו

קח לך מלבוש

עדיין יש בית!?

המערה של הרבי

ומצא שם ספר

'רצוא ושוב'

אני הולך אצלך

ולא נסתיים

הסוד של חנוכה

הערות והארות מתקבלות
בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האָס

מאנסי ארה"ב

1-845-200-0443

(ארה"ק: 072-257-3456)

כל הזכויות שמורות

לקבלת הקונטרס וכן
ההקלטה (MP3) של השיעור,
יש לפנות דרך האימייל:
Rlyb148@Gmail.Com

כדי ליטול חלק בהוצאות
העתקת הטייפס ולהדפיסם, יש
להתקשר:

(+972) 0548432460

ניתן להאזין לכל השיחות
שי"ל על-ידינו:

בקו 'מערכת ברסלב'

ארה"ק: 02.560.7387

ארה"ב: 646.585.2985

ענגלאנד: 0330.390.0487

בעלגיע: 03.808.1775

בס"ד

מעשה מ'אורח'

חיי מוהר"ן אות פ"ה

~ חיי מוהר"ן אות פ"ה - מעשה מאורח ~

תקס"ט. א' דחנכה אחר הדלקת נר חנכה בלילה. אורח נכנס לבעל-הבית. ושאל לבעל-הבית מאין פרנסתך. והשיב לו אין לי פרנסה קבועה בביתי רק מחיתי מן העולם. ושאל לו מה אתה לומד והשיב לו. והיו משיחים יחד. עד שנכנסו בתוך שיחת דברים היוצאים מן הלב, והתחיל הבעל-הבית להשתוקק ולהתגעגע מאד איה משיגים ומגיעים לאיזה דבר מעלה שבקדושה. אמר לו האורח אני אלמד עמך ותמה הבעל-הבית, והתחיל לחשב אולי אינו בן אדם כלל. אף חזר וראה שהוא מדבר עמו בדרך בני אדם. אף תכף נתחזק האמונה אצלו להאמין בו. והתחיל תכף לקרוא רבי, ואמר לו קדם כל אני מבקש ללמד מכם איך להתנהג בכבודכם ואין צריך לומר שאפגם ממש בכבודכם חס ושלום, רק אף-על-פי-כן בן אדם קשה לו להזהר לגמרי בראוי, על-כן אני רוצה שתלמדוני איך לנהג בכבודכם. והשיב לו כעת אין לי פנאי, בעת אחר אבוא אצלך ואלמדך זאת, וכעת אני צריך לילך מכאן. ואמר לו גם על זה אני צריך ללמד מכם כמה אני צריך ללוות אתכם, ואמר לו עד אחר הפתח והתחיל לחשב איך אצא עמו כי כעת אני עמו בין הבריות ואם אצא עמו לבדו מי יודע מי הוא ושאל לו ואמר לו יש לי פחד לצאת עמכם השיב לו אם אני יכול כזאת ללמד עמך. גם עתה אם ארצה לעשות לך איזה דבר מי ימחה בידי. ויצא עמו מן הפתח. ואזי תכף חטף אותו והתחיל לפרח עמו, והיה קר לו ולקח מלבוש ונתן לו, ואמר לו קח זה המלבוש וייטב לך ויהיה לך אכילה ושתיה וכל טוב ותשב בביתך ופרח עמו. בתוך כך

הסתפל והנה הוא בביתו. ולא הנה מאמין בעצמו שהוא בביתו, אך
הסתפל והנה הוא מדבר עם בני אדם ואוכל ושותה כדרך העולם,
בתוך כך חזר והסתפל והנה הוא פורח כבתחלה, חזר והסתפל והנה
הוא בביתו, חזר והסתפל והנה הוא פורח, וכן הנה מתנהג זמן רב.

אחר-כך הוריד אותו בין שני הרים בגיא ומצא שם ספר והיו בו
צרופי אותיות אז"ח הוא ד' וכו' והנה מצייר בהספר פלים ובתוך
הפלים היו אותיות. גם הנה בתוך הפלים אותיות של הפלים שיכולין
לעשות על ידם אלו הפלים והנה לו חשק מאד ללמד את הספר. בתוך
כך הסתפל והנה הוא בביתו, חזר והסתפל והנה הוא שם, והתישב
עצמו לעלות אל הקר אולי ימצא שם איזה ישוב. וכשבא אל הקר
ראה עומד שם אילן של זהב עם ענפים של זהב ועל הענפים תלויים
פלים כמו אלו הפלים המצוירין בספר, ובתוך הפלים היו פלים שעל
ידם עושים אלו הפלים. והנה חפץ לקח משם הפלים ולא הנה יכול,
מחמת שהיו נסבכים שם על הענפים שהיו בעקמימיות. בתוך כך
הסתפל והנה הוא בביתו. והנה לו פליאה גדולה מה זאת שהוא פעם
בכאן ופעם שם. והנה חפץ לספר זאת לבני אדם אך איך מספרין
פליאה כזו לבני אדם מה שאין ראוי להאמין. בתוך כך הסתפל מן
החלון וראה את האורח הנ"ל והתחיל לבקש אותו מאד שיבוא אצלו,
ואמר לו אין לי פנאי כי אני הולך אצלה. אמר לו זה בעצמו נפלא
בעיני, הרי אני כאן ומה זה שאתם הולכים אצלי. השיב לו בשעה
שנתרצית לילך עמי ללון אותי מן הפתח אז לקחתי ממך הנשמה
ונתתי לה לבוש מן הגן-עדן הפתוח ונהפך רוח נשאר אצלה. ועל-
פן כשאתה מדבק מתשבתך לשם אתה שם ואתה ממשיך הארה ממנו
אלך, וכשאתה חוזר לכאן אתה כאן.

ואיני יודע מאיזה עולם הוא, מעולם טוב הוא בודאי.

ועדין לא נגמר ולא נסתיים.

אורח נכנס לבעל הבית

תק"מ, א' ד'תנ"ך, אחר הדלקת נר חנכה פלילה*.

אז אמר הרבי את השיחה הזו:

אורח נכנס לבעל הבית.

ה'אורח' זהו הצדיק האמת, כמו שכתוב: 'ואורח צדיקים'; נמצא, שהצדיק נכנס לתוך ביתו.

הרבי מביא במעשה מ'בערגיר ועני'; הבערגיר עבר על יד ביתו של העני ושמע את העני בוכה ומילל ומכה ראשו בקיר. נכנס אליו הבערגיר ושאלו: "מדוע אתה בוכה?", עונה העני: "וכי לא אבכה? יש אחד שיש לו ממון, יש אחד שיש לו ילדים; האשה שכבר כן היה לי - גם היא נלקחה ממני, מדוע שלא אבכה?!" נכמרו מאד רחמיו של הבערגיר, והוא קם ועשה דבר מבוהל, ונכנס לתוך ביתו של הגנרל והחזירה לו.

אנשי שלומינו היו אומרים: שכך נוהג הדבר אצל כל אחד בפרטיות; הצדיק האמת עובר ושומע איך אדם פלוני יושב בביתו ובוכה בכל ליבו לפני השם יתברך, אזי הוא נכנס לביתו ושואל: "מדוע אתה בוכה? מדוע אתה בוכה?".

מספר לו היהודי מדוע הוא בוכה: "ה'אשה יראת ה' חסרה לי, ה'אשה יראת ה' נלקחה ונחטפה ממני!". קם הצדיק ומוסר נפש בעדו, הוא עושה דבר מבוהל ונכנס לביתו של הגנרל המרמז על 'אבי אבות הטומאה', ומוציאה משם ומחזירה לו.

אולם מתי נוהג הצדיק כן? בראותו שהאדם מכה ראשו בכותל, הוא בוכה הרבה לפני השם יתברך, או אז הוא נכנס אליו הביתה.

^א קונטרס זו מלוקט מכמה מקומות משיחות רלוי"צ - מטו"מ תשל"ו; תצוה תשל"ח; מקץ תש"מ; מקץ תשמ"א; מקץ תשמ"ב.

^ב משלי ד, יח.

^ג מעשה י' מספה"ק סיפורי מעשיות.

^ד עיין 'ליקוטי הלכות' הל' אבידה ומציאה ה"ג אות ט"ו: אם רוצה לסלק עצמו לגמרי ואינו רוצה להשתדל בתקון נפשו כלל, רק רוצה שהצדיק בעצמו יעשה הכל עבורו והוא לא יעשה כלל ולא

דבר נוסף: מדוע הוא נכנס אליו הביתה? משום שהבעל הבית מקיים את העצות שהאורח מלמדו, יש לו שייכות עמו, לכן הוא נכנס אליו הביתה. נמשכת ממנו קדושה לבית, נמשכת ממנו יראה לבית, נמשכת צניעות. הצדיק רוצה להתארח בבית הזה.

והיו משיחים יחד עד...

*וְשָׁאֵל לְבַעַל-הַבַּיִת מֵאֵין פְּרִנְסָתָהּ, וְהָשִׁיב לוֹ אֵין לִי פְּרִנְסָה קְבוּעָה
בְּבֵיתִי, רַק מִחֲתִיתִי מִן הָעוֹלָם, וְשָׁאֵל לוֹ*

- האורח שואל את בעל הבית,

מָה אַתָּה לֹזֵמֵד?

אנשי שלומינו היו מבארים, יש להבין מה הקשר בין שני השאלות? והתשובה היא, שבדרך כלל הפרנסה מונעת את האדם מהלימוד, הפרנסה מרחיקה את האדם מהלימוד.

מובא באמת^ה, שהשאלה שהאדם נשאל 'קבעת עתים לתורה' - שאלה זו נשאלת רק ליהודי שהוא 'סוחר', אחד שהוא מרוד בעסקיו ויש לו 'קביעות' לתורה - קצת עכשיו קצת מאוחר יותר, הוא מקדיש עתים לתורה. אולם אדם שמופרש כל כולו

ישתדל בזה כלל, אזי בודאי אין הצדיק צריך לעסק עמו, כי אי אפשר לעזור לו כשאינו רוצה לעסק בעצמו בתקונו כלל כפ"ל, וכמו שאמר אדוננו מורנו ורבנו זכרנו לברכה לאחד, אתה בלעדי אינך יכול לעשות כלל, (דהינו לתקן נפשו בעצמו) אבל גם אני בלעדיך איני יכול לעשות דבר, הינו שאם אתה לא תעשה כלל בודאי אי אפשר לי לעשות עבורך הכל, כי האדם הוא בעל בחירה ואי אפשר להעלותו כי אם כשיש לו איזה התעוררות מעצמו.

^ה עיין של"ה הקדוש מס' שבועות - נר מצוה, אות כ"א: במדרש (מדרש שמואל רפ"א): רב פנחס בשם רבי חלקיאל אמר, 'הקובע עתים לתורה מפר תורה', שנאמר (תהלים קיט, קכו) 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', עד כאן. ולכאורה תמוה, דהא 'קבעת עתים לתורה' היא המעלה הראשונה שעליה האדם נשאל בתחלת דינו (שבת לא א)? אלא לא קשיא, אדם שהוא פנוי מעסקי הזמן ואינו טרוד במחיתו מחיב ללמד יומם ולילה בלי בטול רגע כמימריה, רק הזמן שמתפלל והאכילה ומעט שנה. ואם הוא רוצה לקבע עת, הוא מפר התורה, רק תמיד בתורת ה' יהיה חפצו 'ובתורתו יהגה יומם ולילה' (תהלים א, ב). וענין מעלת קביעת העתים נאמר על מי שטרוד במחיתו או במלאכתו, אזי על כל פנים יקבע עתים לתורה. ואמר קובע 'עתים' לשון רבים, ולא אמר קובע 'עת', כי לא די בקביעת עת אחת, רק יהיה לו הרבה עתים בכל יום, דהינו בכל העתות שהוא פנוי מעסקיו וצרכיו.

ללימוד התורה, אותו לא ישאלו 'קבעת', יהודי כמוהו צריך ללמוד - אותו ישאלו 'קבעת' לענין אכילה ושתייה...

זה האיש הרי היה 'בעל הבית', ולכן שאל אותו האורח 'מאין פרנסתך'? כשהוא ענה לו שהפרנסה שלו היא מן העולם, שאל אותו האורח 'מה אתה לומד'? אם הפרנסה שלך לא מרחיקה אותך מהלימוד, אם כן אמור מה אתה לומד?

וְהָשִׁיב לוֹ. וְהָיוּ מְשִׁיחִים יַחַד עַד שֶׁנִּכְנְסוּ בְּתוֹךְ שִׁיחַת דְּבָרִים הַיּוֹצֵאִים מִן הַלֵּב.

זוהי התחזקות עצומה; לפעמים מדברים דיבורים אך בהתחלה הדיבורים הם רק מלמעלה, אולם כשמתחזקים וממשיכים לדבר, אזי יוצאים 'דיבורים היוצאים מן הלב'. מתחילה היו משיחים יחד - סתם כך, 'עד שנכנסו בתוך שיחת דברים היוצאים מן הלב' - בתוך הדברים 'נכנסו בשיחת דברים היוצאים מן הלב'.

כפי הנראה, היות ורצונו של האדם הוא שישיחו דיבורים של יראת שמים, ממילא אע"פ שמתחילה עדיין אין לו את זה, אולם אם אעפ"כ ממשיכים לדבר, אזי בהמשך באים דיבורים טובים! יש לפעמים שמתחילים לדבר אולם הדיבורים יוצאים בקושי רב, אז קמים והולכים - לא! הם התחילו לדבר עד שנכנסו בתוך 'שיחת דברים היוצאים מן הלב'.

אל תישאר לעמוד

בכל דבר זה כך, אפילו בתפילה נוהג הדבר כן.

רבי נתן נסע פעם יחד עם ר' נחמן טולטשינער, הם ערכו איזה נסיעה. בימים ההם שעוד לא היו רכבות, היו פעמים שהיו צריכים לנסוע לילות וימים שלמים, והתפללו בדרך, התפללו על העגלה.

¹ עיין חיי מוהר"ן אותיות שע"ז, תקמ"ג, תרי"ד (בענין העסק לדבר עם בני אדם אע"פ שמוכרחים בתוך כך לדבר עמם בשיחת חולין).

² עיין שיחות הר"ן אות ע"ה.

ר' נחמן טולטשינער סיפר שרבי נתן התחיל להתפלל והוא הבחין ברבי נתן שהוא מאד מתייגע בתפילה, הוא לא מצליח להתפלל, הוא התייגע באמירת תיבות התפילה, הוא לא מצליח להתפלל. עד שהגיע לפסוק (במזמור שיר חנוכה הבית) 'זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו, או אז הוא נכנס בהתלהבות, והחל להתפלל!

ר' אברהם ר' נחמן'ס נהג לדבר מזה תדיר, שגם ענין התפילה הוא כמו שאנו מדברים כאן משיחת דברים ביראת שמים. יש לפעמים, מתחילים, רוצים להתפלל אבל זה לא הולך! שלא אתחיל, שאמתין?! הלא אני עלול להמתין עד שיעבור זמן תפילה, אז אני מתחיל! רק היות ומחשבתו של האדם היא שהוא רוצה להתפלל, הוא חפץ לקשר מחשבתו לדיבור היוצא מפיו, אזי בתוך כך כבר עוזר לו הקדוש ברוך הוא, אם הוא חפץ באמת!

אצל רבי נתן נמשך הדבר עד 'והודו לזכר קדשו', אולם לפעמים זה יכול להמשך עוד יותר ועוד יותר, העיקר שהוא רוצה - שלא ירפה! להמתין עד שתבוא לי התעוררות?! זה אי אפשר לעשות! שכן מי יודע כמה זמן תיאלץ לחכות?!

דבר שאין לו זמן וקצבה - מדבר הרבי בתורה ו"ח - 'אומרים לו המתן, אפשר לצוות על האדם להמתין למשך זמן מה, אולם קריאת שמע יש לה זמן, תפילה יש לה זמן! אם אמתין עד שתבוא לי התעוררות... וכי אמתין עד יעבור הזמן?! זה לא יכול להיות! אתה תתחיל להתפלל ובתוך התפילה יעזור השם יתברך והתפילה תלך לך כסדר.

זאת שמעתי מר' אברהם ר' נחמן'ס, אביו סיפר לו שבהגיע רבי נתן לתיבות 'והודו לזכר קדשו', החל להתפלל בהתלהבות הלב.

(אחד הנוכחים: הלא גם באמירת תהלים נהג הדבר כן!)^ז תהילים זה הרי וודאי כך! הלא על זה אנחנו מדברים. כל דבר שהאדם נכנס באיזה עבודה ובתחילה לא הולך לו כדבעי,

^ז אות ב', עיין שם.

^ט עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' צ"ח.

שלא ירפה ויחכה עד שילך לו, אתה לך! 'אומרים לו ליסע'! לך, אל תעצור, אם אתה מתכוון לכך ברצינות לפתע כבר יגיע לך איזה דיבור טוב.

*

**וְהַתְּחִיל הַבַּעַל הַבֵּית לְהַשְׁתוֹקֵק וּלְהַתְּנַעֵנֵעַ מְאֹד אִיךְ מְשִׁיגִים
וּמְגִיעִים לְאִיזָה דְּבַר מַעֲלָה שֶׁבְּקִדּוּשָׁה.**

אה, זהו העיקר!

זהו מוסר השכל; כשמתקבצים יחד ומדברים, מה הם הדיבורים שצריכים להיות? הדיבורים צריכים להיות, לקבל איזה השתוקקות לדברים טובים! האדם מסובב בשטויות והבלים כאלו, שטויות והבלים, אולם כשמדברים יחד צריכים לקבל איזה השתוקקות; 'איי, לזכות לאיזה מעלה, איזה דבר שבקדושה! הרבי לא מפרט מה – 'איזה מעלה, איזה דבר שבקדושה!'

התחיל הבעל הבית להשתוקק ולהתגעגע 'איך משיגים ומגיעים לאיזה דבר מעלה שבקדושה', אחרי שהאורח דיבר עמו דיבורים כאלו הוא קיבל געגועים. ממילא כבר מבינים מי היה האורח...

אני אֶלְמֵד עִמָּךְ.

אֶמֶר לוֹ הָאֹרַח אֲנִי אֶלְמֵד עִמָּךְ.

הבעל הבית לא גילה לאורח בפירוש, הוא רק 'התגעגע'. אך ברגע שהוא החל להתגעגע ולהשתוקק, נענה האורח: 'אני אלמד עמך'.

האורח כבר ידע מה הם מחשבותיו, אלו כיסופים יש לו.

^א ליקוטי מוהר"ן סי' קצ"ח: כְּשֶׁאֶחָד צוֹעֵק לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ אֹמְרִים לוֹ לִסַּע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת י"ד): "מֶה תִּצְעַק אֵלַי דְּבַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ".

^א עיין 'ליקוטי הלכות' ה'ל' פקדון ה"ה אות ל"ט: צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשׁוֹם לֵב לְהֶאֱמִין שֶׁעָקַר נִסְיַעְתּוֹ וְטִלְטוּלוֹ כְּדֵי שִׁתְּנֹעֵד עִם בְּנֵי אָדָם אוֹלֵי יוֹכַל לְדַבֵּר עִמָּהֶם דְּבָרֵי אֱמֶת אוֹ שִׁיקְבְּלוּ הֵם מִמֶּנּוּ אוֹ שִׁיקְבְּלָהּ הוּא מֵהֶם אוֹ שִׁיקְבְּלוּ וְיֵאִירוּ זֶה בְּזֶה בְּבָחִינַת וּמִקְבְּלִין דִּין מִן דִּין כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִקְדָּה טוֹבָה וְצָרִיכִין לְקַבֵּל הָאֶרֶה מִמֶּנּוּ לְהֵאִיר בְּנַפְשׁוֹ לְבַל יִישָׁן אֶת יָמָיו שְׁנַת עוֹלָם חֹס וְשְׁלוֹם וְכו'.

כל אלו הם רמזים; כששוהים יחד עם הצדיק ומדברים לפעמים 'דיבורים היוצאים מן הלב' אזי מקבלים געגועים, וכשמתגעגעים מקבלים מהצדיק התחזקות, 'אני אלמד עמך!' הדבר לו הוא משתוקק ומתגעגע עדיין רחוק ממנו, עדיין אין לו את הדבר, הוא משתוקק לדבר הזה. אומר לו האורח: 'אני אלמד עמך!'

וְתַמָּה הַבַּעַל הַבֵּית, וְהַתְּחִיל לַחֲשׁב אוֹלֵי אֵינוּ בֶּן אָדָם כָּלָל.

הוא התפלא, בליבו הוא משתוקק להשם יתברך, והאורח כבר אומר לו 'אני אלמד עמך', אז הוא התחיל לחשוב אולי אינו מן אדם כלל, מי יודע מי הוא?! הוא יודע את המחשבות והרצונות שלו!

אֵךְ תָּזַר וְרָאָה שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ בְּנֵי אָדָם.

הוא כבר הבין שמדובר כאן באדם גדול ומופלג במעלה מאד.

אֵךְ תִּכְפֹּה נִתְחַזַּק הָאֱמוּנָה אֲצִלּוֹ לְהֶאֱמִין בּוֹ, וְהַתְּחִיל תִּכְפֹּה לְקַרְאֹ 'רַבִּי'.

אצל הבעל הבית התחזקה האמונה להאמין באורח, והתחיל תכף לקראו 'רבי'. זוהי גם כן זכיה כשהקב"ה עוזר לאדם להכיר ולהבחין באמת ולהתבטל לאמת, 'הוא קרא לו רבי'.

הלא כך היה אצל רבי יודל^{יב}, כשהוא רק ראה אצל ר' בער איזה שינוי ביראת ה' -

הלא רבי יודל עצמו היה לפני רבי עם חסידים, ותלמיד של רבי פנחס^ל קאריצער^{יג}, וחתנו של רבי לייב סטרסיניצער^{יד}, הרי היו בו מעלות מופלגות מאד; אולם ברגע שראה אצל אחד מחסידיו איזה שינוי ביראת ה', שאל אותו: "מהיכן זה?", אז הוא ענה לו

^{יב} עיין כל תוכן הסיפור ב'כוכבי אור' - אנשי מוהר"ן, אותיות י"ט - כ"ג.

^{יג} חיי מוהר"ן אות תר"י.

^{יד} עיין חיי מוהר"ן אות תרי"א.

שבהיותו במדוודיבקא הוא נכנס לרבי – 'ונהיה אצלי שינוי וקיבלתי איזה יראת ה'!', ורבי יודל הכיר על פניו איזה שינוי של יראת ה', אז הוא התעורר ונסע לרבי.

רבי יודל התגורר בדאשיב. המרחק משם עד מדוודיבקא גדול מאד. פעם היו נוסעים עם עגלה והיו ביצות, שלג או גשם, נסיעה כזו ארכה 'מספר ימים', אבל הוא רוצה לנסוע; 'אם רק נכנסת אליו – כבר נהיה אצלך שינוי ביראת ה' – חפץ אני לנסוע!' – לזה צריך זכיה גדולה!

וְאָמַר לוֹ

- אומר הבעל-הבית לאורח,

כָּדָם כָּל אֲנִי מִבְּקֶשׁ לְלַמֵּד מִכֶּם אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בְּכְבוֹדְכֶם.

הלא הבעל-הבית חפץ ללמוד עמו ואף מכנהו 'רבי'. כלפי הרבי צריך הרי 'מורא רבך', אם כן מבקש אני לדעת איך להתנהג בכבודכם?!

כל אלו הם לימודים; ה'מורא רבך' וה'דרך ארץ', כשרוצים לקבל משהו מהזולת, הדבר הראשון, כלומר, עוד בטרם ילמד עמי, חפץ אני לדעת כיצד לנהוג בכבודכם,

וְאֵין צָרִיךְ לִזְמַר שְׂאֵפָנִים מִפֶּה בְּכְבוֹדְכֶם חֵם וְשִׁלּוֹם, רַק אֶת-עַל-פִּי-
בֶן בֶּן אָדָם קָשָׁה לוֹ לְהִזְהַר לְגִמְרֵי כְּרֵאוֹי, עַל-בֶּן אֲנִי רוֹצֵה שֶׁתִּלְמְדוּנִי
אֵיךְ לְנַהֵג בְּכְבוֹדְכֶם.

האורח חפץ להתארח בבית כל אחד ואחד, הוא חפץ להיות אורח אצלו. אלא מאי? הבעל הבית צריך לרצות לקבלו כאורח. כשהבעל הבית משתוקק וחפץ בכך, נכנס הצדיק לביתו וחפץ ללמוד עמו, ועליו לנהוג עמו בכבוד הראוי, ועליו ללמוד ממנו כמה כבוד לחלוק לו, כיצד לקיים ככל אשר יורהו.

וְהַשִּׁיב לוֹ: כָּעֵת אֵין לִי פִנְאִי, כָּעֵת אַחֵר אָבּוֹא אֶצְלְךָ וְאֶלְמָדְךָ זֹאת,
וְכָעֵת אֲנִי צָרִיךְ לִילֶךְ מִכָּאן.

האורח השיב לו: "כעת אין לי פנאי, כעת אני צריך לילך מכאן!".

כפי הנראה, יש פעמים שהאדם זוכה להתקרב מעט לצדיק, והוא כבר 'רוצה'... אולם הצדיק משיב לו: 'לא כעת, בעת אחר, בהזדמנות אחרת!'.

האדם נתעורר לענין מסוים, והצדיק עונה לו: "המתן, כעת אין לי פנאי!". שכן אדם שמתרגל לכך שברגע שהוא מבקש הוא מוכרח להיוושע תכף ומיד, זה הרי בחינה של "המעין בתפילתו"; "עיון תפילה מזכירין עוונותיו של אדם"^{טו}.

אדם שמתפלל על ענין כלשהו, צריך להישאר עם תשוקה לענין הוא גם לאחר שכבר ביקש. הוא מבקש - ועדיין אינו מקבל מה שהוא רוצה!.

אחרי הבקשה צריך שתהיה לו תשוקה לדבר - 'איי, איך משיגים ומגיעים לדבר זה? איך מגיעים לזה?'.

אמר לו האורח: "בעת אין לי פנאי; בעת אחר אבוא אליך ואלמדך!". כבר עכשיו הוא נותן לו חיזוק שהוא יבוא שוב בעת אחר! כבר עכשיו הוא אומר לו: 'בעת אחר אבוא אליך!'.

עד אחר פתח ביתו

וַאֲמַר לוֹ: גַּם עַל זֶה אֲנִי צָרִיךְ לְלַמֵּד מִכֶּם כִּמְהָ אֲנִי צָרִיךְ לְלוּוֹת אֶתְכֶם.

הלא אתם הולכים מאתי, אם כן עלי לדעת כמה אני צריך ללוות אתכם? שהרי לפעמים מלווים עד פתח הבית, ולפעמים יוצאים ומלווים מעבר לפתח. מצוה ללוות אורח! 'אורח חשוב'. 'כמה אני צריך ללוות אתכם?'.

וַאֲמַר לוֹ: עַד אַחֲרֵי הַפֶּתַח.

בקטע זה היו אנשי שלומינו מרחיבים מאד בדיבורים אודות ההתקרבות לרבי. ישנם כאלו שהם מקורבים לרבי רק בבית; לצאת מהבית כבר דורש יותר ביטול.

^{טו} גמ' ברכות דף נה. [עיון 'ליקוטי הלכות' הל' מתנה ה"ה אות מ"ו].

הרבי מביא שם במעשה מ"בעל תפילה"^{טז}, שהוציאם 'חוץ לשוב' - הישוב הוא הבית. ו'עד אחר הפתח' היינו - 'מסירות נפש'! אני מלווה את הצדיק לא רק בבית, אלא אני יוצא גם מפתח הבית; הבית, הפתח, אלו מרמזים על צמצום, על חלק הגשמיות, על ההגוף בו הוא מלוכש. 'עד אחר הפתח' פירושו 'מסירות נפש'; 'אתה צריך ללות אותי עד אחר הפתח'.

לפעמים יש אחד שמלווה את הרבי רק עד הפתח - אני לא יוצא. אדם כזה עדיין הוא בבית, עדיין אין זה מסירות נפש. אולם כשאני מלווה אותו עד אחר הפתח זה 'מסירות נפש'! זה נקרא להפקיר הכל, 'עד אחר הפתח'.

היה זה מנהג קבוע ללמוד את המעשה. אצל רבי שמשון בארסקי היו מרחיבים כאן בדיבורים, 'ללוות את הצדיק עד אחר הפתח!' להתבטל אליו ופחות לחשוב מהבית.

(ר' נחמן בורשטיין: יש דיבור מהרבי; הרבי אמר: "תיכף ווען ער גייט ארויס פון דער קלאמקע פון מיין מיר, בין איך אים שוין מייאש!" - "תכף בצאתו מידית דלת ביתי, אני מייאש אותו!") הוא כבר עומד מהעבר השני של הדלת. כן, צריך לאוחז עצמו ברבי.

וְהִתְחִיל לְחַשֵּׁב, אֵיךְ אֵצֶא עִמּוֹ, כִּי כָעֵת אֲנִי עִמּוֹ בֵּין הַפְּרִיזוֹת, וְאִם אֵצֶא עִמּוֹ לְבִדּוֹ, מִי יוֹדֵעַ מִי הוּא.

הוא מפחד, על אף שהוא כבר ראה מי הוא האורח הלזה, ואף החל לכנותו לו רבי, אולם לצאת עמו מפתח הבית הוא מפחד, 'לצאת עמו' דורש מין מסירות נפש. לצאת לגמרי מזה העולם, לצאת לגמרי מהגוף, לצאת לגמרי מהגשמיות, להפקיר הכל, 'איך אני יכול לצאת עמו מהבית?!'.

וְשָׂאֵל לוֹ, וְאָמַר לוֹ: יֵשׁ לִי פֶּחַד לְצֵאתָ עִמָּכֶם. הָשִׁיב לוֹ: אִם אֲנִי יָכוֹל כְּזֹאת לְלַמֵּד עִמָּךְ, גַּם עֲתָה אִם אֶרְצֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ אֵיזָה דְּבָר מִי יִמָּחֶה בִּידִי.

^{טז} מעשה י"ב מספה"ק סיפורי מעשיות.

^{יז} מובא בשיש"ק (חדש) ח"א אות קנ"ז.

אם אתה מפחד לצאת מהבית עד אחר הפתח; הלא אם ארצה לעשות לך איזה דבר בבית פנימה מי ימחה בידי? מי יעכב בעדי - אם אני יכול כזאת?!

הלא זה באמת כך, משום שהוא מקושר לצדיק. אלא מאי, הוא מפחד לעשות מסירות נפש! ואם אתה תשב בביתך, אינך מפחד ממני? אם אני יוכל לעשות לך כזאת, בשבתך בביתך איני יכול לעשות לך כזאת? מי ימחה בידי לעשות לך איזה דבר בשבתך בביתך? וכי בבית לא יכול הצדיק לעשות עמך כרצונו?!

היו כאלו שהרבי ציווה להם להיות 'מקבלים' והם לא הסכימו^ה. וכי הרבי לא יכול היה לגמור כרצונו?! כשאדם ממאן - וכי אז לא יכול הצדיק לגמור עמו כרצונו? הלא גם כך יכול הוא לגמור כרצונו^ה!

האדם מפחד לעשות איזה עובדא, לשבר את השינה או כל דבר אחר, הוא מפחד שזה יותר מידי עבורו; וכי בשעה שהנך שוכב על יצועך אינך מפחד מפני? וכי אז איני יכול לעשות עמך מה כרצוני?!

*

נוכח פני ה'

ר' אברהם ר' נחמן'ס הרי היה אומר שישנם 'שנים עשר שערים' ו'שער שלש עשרה'. השנים עשר שערים זה ענין ה'תפילה', ושער הי"ג זה ענין 'חצות' שתמיד הוא 'נוכח פני ה'".^ה

שנים עשר השערים, לפעמים הם נעולים ולפעמים הם פתוחים; צריך לזכות לכוון ולהגיע לשער הנכון. אולם שער הי"ג זה 'נוכח פני ה'', "קומי רוני בלילה... שפכי כמים לבך - נוכח פני ה'!" שער זה הוא תמיד 'נוכח פני ה'!" שער זה פתוח תדיר!

^ה עיין כוכבי אור - אנשי מוהר"ן אות ג' [השני] המעשה עם ר' אברהם מ'בארדיטשוב ז"ל; ושם באות ל' המעשה מר' ליפא ז"ל.

^ט עי' כוכבי אור - אנשי מוהר"ן אות ג' [השני] המעשה עם ר' אברהם מ'בארדיטשוב ז"ל, ושם באות ל' המעשה מר' ליפא ז"ל.

^כ עיין ביאור הליקוטים על תורה זו שם.

הנה כי 'שער' זה פתוח לרווחה תמיד!

נו, דיבורים כאלו! שער שהוא תמיד פתוח! "קומי רוני בלילה" – קום בחצות לילה! סיפרו לרבי נתן, עוד בטרם התקרב לרבי, על עבודתו של הרבי ר' זושא, שכשמגיע שעת חצות הוא משליך עצמו ממיטתו: "זושא, זושא, זושא, זושא!" – היה מתחיל לדבר לעצמו – "בית המקדש עומד בחורבנו ואתה שוכב כך?! – השליך עצמך!".

מחזה כזה הוא לא ראה; הלא הוא ראה אצל חמיו צדקות – אולם כזאת לא ראה, כשמגיע זמן חצות, לפחד כל כך מה' יתברך, להשליך עצמו מהמיטה^{כא}..

מין עת-רצון כזה, הלא כל אחד צריך איזה עת-רצון – הנה כי זהו העת-רצון!

יש לשון בזה^{כב}: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא שום נחמה, הוא אינו יכול לנחם עצמו, כי אם כשיהודים קמים בחצות לילה – זוהי נחמתו, על ידי זה מתנחם הקדוש ברוך הוא.

גם זה הוא ענין של ליווי 'עד אחר הפתח'. המשמעות של 'פתח' הוא – צמצום על כל דבר גשמי. אדם ששוכב על יצועו – זה ה'בית' שלו, וכשהוא שוכב מכוסה היטב ומשליך עצמו ממיטתו – זה נקרא שהוא יוצא 'חוץ לפתח', "תלווה אותי עד אחר הפתח!". אחר כך אלמד עמך, הצדיק כבר יעשה, הוא ירומם אותך, אתה תפרח בעולמות עליונים, 'תלווה אותי עד אחר הפתח'.

כל דבר שמלוכש ב'גשמיות' ואני רוצה להימנע ממנו, זה בחינה של ליווי 'עד אחר הפתח', 'אני יוצא מפתח הבית'.

אדם שיש לו חשק לדבר דברים בטלים, ואף עונג יש לו מזה, הוא מדבר – אצלו זה נחשב ה'בית' שלו, להפסיק לדבר זה אצלו ממש מסירות נפש.

^{כא} עיין שיש"ק (חדש) ח"ב אות כ"ח, ומסיים שם שזה היה הצעד הראשון שלו להתקרב לדרך החסידות.

^{כב} עיין זוהר פר' ויחי דף רל"א ע"א; פר' ויקהל דף קצ"ו ע"א.

היה מעשה מ"ר' יוסף שותק" שמנהגו היה לומר דברי הלצה, וכשהוא הפסיק לדבר, הוא החל לשתות. הוא היה כל כך שתוי, שכל מי שראה אותו במרחץ, ראה את כל איבריו הפנימיים, 'עור' לבד, לא היה לו בשר, ראו איך הריאות תלויות.. גופו היה 'עור ועצמות'; כל זה נהיה כתוצאה ממנהגו לומר דברי הלצה.^כ

רואים אם כן, יש לפעמים, אדם יש לו השתוקקות לדבר מסוים והוא נמנע ממנו - זוהי מסירות נפש עצומה. גם זו בחינה של 'יוצא מפתח הבית'.

לכל אחד יש את הבית שלו, את הגבולות שלו, הגשמיים שלו, שהם הבית שלו. כשהוא יוצא מהדבר הזה, זה נקרא שהוא 'יוצא מפתח הבית'.

בשביל ללוות את ה'אורח' כדאי לצאת החוצה, שהרי בצאתו מפתח הבית הגביהו האורח באוויר, הוא הראה לו את כל ההשגות!

אכן כשמזדמן ללוות אורח, צריך לצאת מפתח הבית.^כ הלא אורח צריך ללוותו - צריך לצאת מפתח הבית. כל זה אנו למדים מה'אורח' הזה.

(ר' נחמן: הלא הרב מנשכז ליווה את הרבי!) כן, גם הוא יצא מפתח הבית. (ואמר:) "אַלְמָלָא לֹא אֶתִינָא לְעֵלְמָא אֱלָא שְׂרָבִי נַחְמָן יַפְסִיעַ עַל מַפְתָּן שְׁלִי דִּיִּי!" - "אִיךְ זָאל מְעַהָר נִיט פֿאַשאַפֿין ווערין נָאר אז ר' נַחְמָן זָאל פֿא מיר אַיפֿער טָרעטֿין דִּיא שְׁוועל אִיז אַיךְ גִּינוגֿכֿה".

אכן, ללוות אורח זה רק כשיוצאים מהבית; אחרת אין זה נחשב ללוויה.

מהו הלשון שם? (- אצל רבי מרדכי מנשכז) (ר' נחמן: "ובעוצם חלישותו הנ"ל ליווה את רבינו ז"ל בעת שיצא מביתו לנסוע לדרכו. אחר כך כשחזר הרב הנ"ל מהלוייה שליווה את רבינו ז"ל, ענה ואמר בזה הלשון: אלמלא לא אתינא לעלמא אלא שרבי נחמן יפסיע על מפתן שלי - דיי!". לא כתוב כמה ליווהו). וודאי שהוא יצא מהבית!

^כ עיין תוכן הסיפור ב'טעם זקנים' קונטרס ט"ו, וק"ג.

^כ עיין סמ"ע על חו"מ סי' תכ"ז סעי"ק י"א: "ויש לילך עמו או עם חבירו עד השער או לכל הפחות ד' אמות".

^כ מובא בחיי מוהר"ן אות קי"ג.

והתחיל לפרוח עמו

כל מסירות נפש שעושים למען שמו יתברך נקרא ש'אני יוצא מחוץ לבית'.

'בתוך הבית' פירושו: שיש לו פרנסה, נוהגים בכשרות וביראת שמים, קמים בלילה, לומדים ומתפללים, זה הבית. ולפעמים אומר לו הצדיק: 'אני רוצה לצאת מחוץ לבית'. זה כבר 'רעיון' אחר, הלך מחשבה אחר. מסתמא ראה האורח שהבעל הבית הוא 'כלי' כזה שיכול לצאת גם מהבית.

גם את רבי נתן הוציא הרבי מהבית, שהרי מהישארות בבית לא יכולים להיות רבי נתן – שהוא ימשיך הלאה את כל עניינו של הרבי, שעל ידו תהיה כל ההשארה. לצאת מהבית זה כבר מח אחר, מחשבות אחרות, מחשבות על עולם הנצחי, מחשבות על התכלית, אלו כבר מחשבות מסוג אחר.

וַיֵּצֵא עָמוּ מִן הַפֶּתַח.

הוא כבר מסר נפשו, הפקיר את כל אשר לו ויצא עמו מפתח הבית.

וְאֵין חֲטָף חֲטָף אוֹתוֹ וְהִתְחִיל לִפְרוֹחַ עָמוּ.

כפי הנראה, מתחילה הבעל הבית עדיין לא אחז במדרגת מסירות נפש כזו של יציאה עד אחר הפתח כדי שהאורח יוכל להאיר בו מדרגות נעלות ורמות כאלו, אולם אחרי שמסר נפשו ופעל בנפשו לצאת עד אחד הפתח, או אז חטף אותו והחל לפרוח עמו – היינו – למעלה ממדרגתו! וזה משום שאעפ"כ היה לו מחשבה ואמונה כזו לצאת עמו לחוץ!

[דבר זה ידעו אנשי שלומינו, וזה היו צריכים כל תלמידיו של הרבי לדעת, שרבי נתן יצא מהבית והרבי פורח עמו גבוה מאד¹⁰, מה שאף אחד לא זכה! התלמידים הוותיקים יותר התקרבו לרבי עוד קודם נסיעתו לארץ ישראל, ואילו רבי נתן הוא התלמיד

¹⁰ [עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' צ"א: ומה שהתלמיד מקבל ממנו, שזה בחינת חכמה תתא, הוא בחינת למד, שהוא בחינת מגדל הפורח באויר (חגיגה טו: עין רש"י שם)].

האחרון, הוא התקרב בברסלב בשנת תקס"ב - והרבי פורח עמו! הלא רואים שהוא עושה הכל, הוא כותב את תורותיו של הרבי, ושאר כל ענייני השארתו של הרבי!"

הרבי שוחח פעם אודות רבי יצחק אייזיק מטירהאוויעז, ואנשי שלומינו החלו להשתוקק מאד: 'אה, צדיק כזה והוא נפטר כל כך צעיר'. נענה הרבי ואמר: 'היינט איז דא ביי מיר נת'לע?!' - כיום נמצא אצלי נת'לע! כ"ה. הם ראו איפה שרבי נתן הוא משהו אחר! מדוע? למה? - לא שייך לומר! אם הרבי אומר כך - הוא מכיר אותו היטב! את הכל שם הרבי עליו, והוא כל כולו...]

הוא התחיל לפרוח עמו.

קח לך מלבוש

וְהָיָה כִּךְ לוֹ, וְלָקַח מִלְבוּשׁ וְנָתַן לוֹ.

האורח לקח מלבוש ונתן לו -

וְאָמַר לוֹ: קַח זֶה הַמִּלְבוּשׁ וַיֵּיטֵב לָךְ.

מלבוש מצמצם מעט, מאחר והוא התחיל לפרוח עמו למעלה ממדרגתו - 'קח זה המלבוש וייטב לך'.

כשמתקרבים לצדיק מוכרחים להצטייד במלבוש, לבוש, צמצום, לצמצם עצמו, אחרת האדם שרוי בסכנה. 'קח זה המלבוש וייטב לך'!

הסברא אומרת, שגם לנו אומר הצדיק כן: 'קח לך זה המלבוש!'. מהו מלבוש? שמחליפים ללבוש אחר, הלבש מלבוש זה.

^{כז} עיין שיש"ק (חדש) ח"ב אות תקס"ד מה שהתבטא רבי אהרן רב דק"ק ברסלב אחרי פטירת מוהרנ"ת: "ער איז געקומען שפעטער פון אלע - און געמאכט בעסער פון אלע!".

^{כח} עיין חיי מוהר"ן שי"ג: אָמַר הַמַּעֲתִיק: שְׁמַעְתִּי שְׁפָעַם אַחַת הָיוּ מְקוֹנְנִים וּמַצְעָרִים אֲנָשִׁי שְׁלוֹמִינוּ לַפָּנִי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּהּ מְאֹד עַל פְּטִירַת הָרֵב רַבִּי יִצְחָק אֵיִיזִיק הַנ"ל, וְנָחַם אוֹתָם רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָּהּ וְהָשִׁיב לָהֶם: אָבֵל עֲכָשׁוּ יֵשׁ לָנוּ הָרֵב רַבִּי נָתָן.

הרבי מביא בתורה פ"ג^{כט}, הקב"ה אמר למשה רבינו: "של נעליך מעל רגליך" - הסר מעליך 'גוף דנגעה בת פרעה' והלבש עצמך ב'גוף קודש' - כך אומר הרבי; משום שהמקום גורם שיהיה לך גוף אחר, לבוש אחר. הלא הגוף זה רק לבוש, העיקר זה הרי הנשמה. קח לך מלבוש זה, לבש אותו ויהיה לך כל טוב.

כשמתקרבים לצדיק מקבלים לבוש אחר, אלא שצריך ללבוש אותו! הלא הרבי נותן למקורביו לבוש אחר; מלבוש של חצות, של התבודדות, תפילה בכח, צדקה - הוא הרי נותן איזה מלבוש!

וַיְהִי־לָהּ לֶךְ אֲכִילָה וַיִּשְׁתֶּיהָ וְכָל טוֹב וַתֵּשֶׁב בְּבֵיתָהּ.

אחרי שבתחילת דבריו אמר הבעל הבית לאורח שאין לו 'פרנסה קבועה' בביתו ופרנסתו היא מן העולם, (אומר לו האורח): 'מכאן ואילך תוכל לשבת בביתך - לשבת בבית זה כבר משהו אחר!' יותר לא תצטרך להיות בעולם, 'אשרי יושבי ביתך', תוכל לשבת בביתך ולעסוק בתורה ותפילה, לעבוד את השם יתברך, לא תזדקק לפרנסה מהעולם.

וּפְרַח עֲמוֹ.

- בהשגות אלוקות, בענינים גבוהים, וזה משום שהוא כבר הכין 'כלים', הוא יצא מהבית, אז הוא יכול היה לפרוח עמו!

יש לו את המלבוש והוא פורח, שכן בלי מלבוש אי אפשר לפרוח כלל וכלל, אך כשיש לאדם את המלבוש הוא יכול לפרוח עמו.

עדיין יש בית!!

בְּתוֹךְ כֶּךָ הַסֶּתֶר כֵּל וְהִנֵּה הוּא בְּבֵיתוֹ.

^{כט} וזל"ש: ואז פושט גופו המצרע, שהוא מממשכא דחוץ, ולובש בגדי שבת, הינו גוף קדוש מגן עדן. כי המקום גורם, בבחינת (שם ג): "של נעליך וכו' כי המקום" וכו' (עיין תיקון מ"ח:). ועל שם הגוף הקדוש נקרא שבת, בבחינת (שם ד): "והנה שבה כבשרו" שנקרא מצרעתו, ונתלבש בגוף קדוש מגן עדן.

שכן העובדה שהוא פורח עמו, אין זה מחמת שהוא אכן אוהו במדרגות אלו - הוא עדיין לא אוהו בהם! אלא הוא נתן לו 'הארה', אולם באמת הוא שוב בביתו, עדיין לא יצאת לגמרי מגשמויות העולם.

אנשי שלומינו ביארו: אמנם בכח הצדיק יכול האדם לפרוח, אך שלא ידמה בנפשו שהוא כבר אוהו במדרגות אלו, אל תרמה את עצמך. זוהי סייעתא דשמיא, מעניקים לך מתנה משמים, אבל אתה דע בנפשך שעדיין אינך שייך לכל זה, אלא שמעניקים לך מתנה על מנת שתדע לאלו דברים עליך לכסוף. אל תחשוב שבעולם הזה יש רק אכילה ושתיה ושאר תענוגי עולם הזה - ראה איזה אור יש בעולם! תכסוף לזה! תשתוקק לזה! תתגעגע לזה!

'בתוך כך הסתכל והנה הוא בביתו'...

וְלֹא הָיָה מֵאֲמִין בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ.

עדיין יש בית? היכן יש בית? אחרי שרואים אורות כאלו עדיין יש בית?! הוא לא רצה להאמין שהוא בביתו.

אֲךְ הִסְתַּכֵּל וְהִנֵּה הוּא מְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם וְאוֹכֵל וְשׁוֹתָה בְּדֶרֶךְ הָעוֹלָם.

היה פעם שהחבריא דיברו מהבעל שם טוב הקדוש והם כל כך יצאו מהכלים, עד שנסכם ביניהם שהבעל שם טוב לא היה ילוד אשה - השגות כאלו?!!

בתוך כך נכנס בן הבעש"ט ר' הירש. נענו החבריא: החייתנו! כבר גמרנו אומר שהבעש"ט לא היה ילוד אשה, כיצד יכולים להגיע להשגות אלוקות כאלו?! אבל אחרי שאנו רואים שיש לו בן חייב להיות שהוא כן היה 'ילוד אשה'...

וכן הוא לעניינו, כיצד יכול להיות שאני בבית אחרי שאני פורח באוויר גבוה כל כך? אבל אני הרי כן מדבר עם אנשים.

בשעה שהוא פרח עמו, היה זה עבורו ביטול הבחירה ממש, הוא לא שייך לבית כלל, הוא מקבל מהצדיק רגעים כאלו שזה ביטול הבחירה ממש, הוא אינו יודע היכן הוא בעולם, והנה הוא שוב בביתו.

בְּתוֹךְ כֶּךָ חוֹר וְהַסְתַּכַּל וְהֵנָּה הוּא פוֹרַח כְּבִתְחִלָּה

– הנה שוב הוא 'פורח'! זהו כח הצדיק, לרומם את האדם למעלה, אך אל תחשוב שאתה כבר אוחוז שם – לא! שהרי הנה אתה שוב בבית! וכאשר אתה בבית שם הרי שוב מגושם, והנה – הוא פורח כבתחילה!

חוֹר וְהַסְתַּכַּל וְהֵנָּה הוּא כְּבִיתוֹ, חוֹר וְהַסְתַּכַּל וְהֵנָּה הוּא פוֹרַח, וְכֵן תִּהְיֶה מִתְנַהֵּג זְמַן רַב.

משום שעד שזכה להיות בקביעות במדרגות נעלות אורך הדבר זמן רב.

רבי נתן אמר מיד בתחילת התקרבותו: "עד שזוכים להיות איש כשר צריכים להתמהמה הרבה!"^{לא}.

"וכן היה מתנהג זמן רב". הנה הוא פורח והנה הוא בביתו. כזה הוא כח הצדיק, הנה הוא 'פורח' – צריך שמה בקיאות עצומה^{לב} – עדיין אין זה שלך, אל תחשוב שאתה כבר שם, אתה כבר פורח, אתה כבר רחוק מהבית – 'הנה אתה בבית', עדיין אתה 'בעל הבית'! ואם אתה שוב רוצה לחזור ולהתגשם, הוא חוזר ומרומם אותך ופורח אתך. וכן היה מתנהג זמן רב^{לג}!

המערה של הרבי

אַחֲר־כֶּךָ הוֹרִיד אוֹתוֹ בֵּין שְׁנֵי הָרִים בְּנֵי־א.

[אכן, בעיר ברסלב היתה המערה של הרבי, המערה של הרבי היתה באמת בין שני הרים שעמק ביניהם. בפעם הראשונה שבאתי לשם היתה לי התעוררות עצומה. מקום זה היה מכונה 'המערה של הרבי'. כשהרבי בא לדור בברסלב הוא שאל האם יש איזה

^{לא} עי' כוכבי אור – אנשי מוהר"ן, אות י"ד.

^{לב} עי' ליקו"מ תו' ו' – 'בקי ברצוא בקי בשוב'.

^{לג} עי' ליקוטי הלכות, ברכת הפירות ה' אות ז' – לפעמים הצדיקים חוטפין אנשים וכו'.

מקום להתבודדות, ואמרו לו: "יש מקום אלא שהוא נמצא הרחק מן העיר!", נענה הרבי ואמר: "מה רחוק? רחוק מהלב? רחוק מהמח? יהודי שיש לו לב לא שייך אצלו שום מקום!"^{יד}.

המקום אכן נמצא במרחק של שלש ארבע קילומטר מהעיר, מברסלב. הייתי שם. כשמגיעים בפעם הראשונה ונכנסים, מתפעלים עד מאד. בתחתית יש עמק ולמעלה שני הרים, אלו לא הרים ישרים, אלא משופעים קמעא. זהו מקום סגור משני צדדיו. מקום חבוי ומוסתר. היה זה מקום חבוי ומוסתר כל כך עד שיכולים היו לשהות שם שבוע שלם, ושם היה הרבי מרבה להתבודד.

ר' הירש לייב (ליפל) בילה שם רבות; איי ר' הירש לייב! כשהוא מצא מקום טוב הוא כבר לא עזב...]

ומצא שם ספר

וּמָצָא שָׁם סֵפֶר, וְהָיוּ בּוֹ צִרְיָנִי אוֹתִיּוֹת: א' ו' ח' הוּא ד נָכוֹ.

יש לזה שייכות לתורה של "ימי חנוכה"^{לה}. אכן באותה שנה תקס"ט אמר הרבי תורה זו. הרבי מדבר שם מ'ארבעה חלקי הדיבור', ומה'שלשה שמות' א"ל אלקי"ם הוי"ה, שהם מרמזים לאות ז'. וה-א' זהו 'אור האמת', ויחד הם ח"ל. כמו כן הא' מרמז על א'חדות הפשוט מתוך פעולות משתנות.

^{יד} עיין 'ליקוטי מוהר"ן' תניינא סי' נ"ו: כְּשֵׁיט לְהֶאָדָם לֵב, אֵין שִׁיף אֶצְלוֹ מְקוֹם כָּלָל, וכו' עיי"ש.

^{לה} ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' ב' אות ד'.

^{לו} עיין 'ליקוטי הלכות' הל' כלאי בהמה ה"ד אות י"ב: וְזֶהוּ: 'תֵּן חֶלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לְשִׁמוֹנָה כִּי לֹא תִדַּע מֶה יְהִי רָעָה עַל הָאָרֶץ'. הֵינּוּ שְׁצָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ שִׁבְעָה תַקּוּנִים הֵנ"ל שֶׁהֵם שְׁלֹשָׁה קוּי הָאֱמֶת שְׁמֵאִירִין בְּאַרְבַּעַת חֻלְקֵי הַדְּבֹר שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁבְעָה קִנֵּי הַמְּנוּרָה שִׁבְעַת יָמֵי הַשָּׁבָת. שְׁכָל אֱלוֹ הַשִּׁבְעָה בְּחִינַת מֵאִירִין בְּחִנְפָה, הֵינּוּ כִּי עַל יְדֵי אֱלוֹ שִׁבְעַת בְּחִינַת מִמְּשִׁיכִין קִדְשָׁת שָׁבָת לִימֵי הַחֹל שָׁזָה עֶקֶר בְּחִינַת חֲנֻכָּה. וְזֶהוּ וְגַם לְשִׁמוֹנָה, בְּחִינַת שְׁמוֹנֶת יָמֵי חֲנֻכָּה וְכֵנ"ל. וְזֶהוּ, כִּי לֹא תִדַּע מֶה יְהִי רָעָה עַל הָאָרֶץ, הֵינּוּ שֶׁהֶגְלוֹת מִתְאַרְךָ מֵאֵד וּמִי יוֹדֵעַ מֶה יֵלֵד יוֹם, עַל כֵּן אֲנוּ צָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמֵנוּ בְּכָל פֶּעַם בְּחִינַת הָאֶרֶץ יָמֵי חֲנֻכָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה כֵּן"ל לְהִיּוֹת מוֹדָה עַל הָעֵבֶר גַּם בַּעַת הַצָּרָה חֶס וְשָׁלוֹם גַּם בַּעַת שְׁאִין זֻכִּין לְעִבּוּדֵת ה' כְּרָאוּי אֶפְלוֹ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכֵנ"ל, כִּי דִּיקָא עַל יְדֵי זֶה עֶקֶר קִיּוֹם יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹת בְּכָלִל וּבִפְרָטִיּוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְעַתָּה מְקַשֵּׁר הַפְּסוּק מֵאֵד, תֵּן חֶלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לְשִׁמוֹנָה, שְׁזֶהוּ בְּחִינַת חֲנֻכָּה, בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה עֶקֶר הַקִּיּוֹם בְּכָל הָרָעוֹת וְהַצָּרוֹת חֶס וְשָׁלוֹם כֵּן"ל. וְזֶהוּ,

חנוכה זה 'א' ז' שיחד הם ח'. מדוע א' ז'? כי ארבעת חלקי הדיבור יחד עם השלשה שמות, שווים ז'. וה-א' זה החנוכה בעצמו, ויחד הם ח'.

היו אומרים באמת 'זאת חנוכה'. זאת זה דבר גדול, היום השמיני של חנוכה, הגמר. יחד הם ח'. א' ז'. ה-א' זה זאת חנוכה.

היו אומרים: "א' ז' ח"; רבי נתן מבאר בליקוטי הלכות^{לז} שהשמונה הזאות שהיו בבית המקדש, "אחת למעלה ושבע למטה וכו', אחת ושבע", תמיד מזכירים את ה'אחת' – "אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושבע", הגה כי הם מרמזים ל-א'-ז'.

הגמרא שואלת באמת^{לח}, מדוע שלא יזו שמונה פעמים? לא, יש מצוה לסיים ב'שבע'. וביחד יש באמת שמונה, א'-ז'. [ז' זה הרי ז' ימי הבנין, וה-א' זה כבר אור ה-ח].

לפעמים גם בסעודת ברית היו מדברים מענין זה. רבי נתן מבאר (בליקו"ה חנוכה ב, אות ג' ד'), מדוע נקראים אלו הימים 'שמונה ימי מילה'^{לט}, הלא רק היום השמיני הוא יום המילה? אלא 'היום השמיני' מחיה את כל שבעת הימים. 'שמונה ימי מילה' – כל הימים נעשים ימי מילה. על ידי היום שבו אנו מלים את הילד נעשים שאר כל הימים ימי מילה, ונחשב הדבר כמו שהוא לא היה ערל כלל.

כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ אולי יעבר עליה מה שיעבר חס ושלוש שידמה לה שאי אפשר להתקיים בזה כלל, אבל על ידי בחינת חנכה, בחינת תודה והודאה שתזכר בכל פעם חסדי ה' ונפלאותיו עליה כנ"ל, על ידי זה תתחזק בכל פעם בבחינת מודה על העבר וצועק לעתיד לבא, ועל ידי זה תזכה לישועות נפלאות בכל פעם עד שתזכה לגאולה שלמה מהרה, אמן ואמן.

^{לז} עיין ליקוטי הלכות הל' חנוכה ה"ג אות ג': וזה בחינת ההזאות של הכהן גדול ביום הכפורים לפני ולפנים ובהיכל, שהיו אחת למעלה ושבע למטה, כדי שיאיר אור האהבה שבדעת, שהוא בחינת אחת למעלה, בשבע שלמטה, שהם בחינת שבע מדות שבעה ימים, שהוא בחינת אהבה שבמדות וזמן, כי שמעתי ששמונת ימי חנכה הם כנגד שמונה הזאות של הכהן גדול ביום הכפורים, הינו כנ"ל, ועל כן היה מונה ההזאה הראשונה שלמעלה עם כל השבע שלמטה, כמו שכתוב, אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים וכו', כדי שיאיר אור דלעלא, בחינת האהבה שבדעת, בחינת אחת למעלה, בשבע שלמטה, בבחינת שבעה ימים ומדות כנ"ל.

^{לח} יומא דף נ"ה ע"א.

^{לט} עיין גמ' עירובין דף מ' ע"ב.

אכן במדרש מובא^מ: "אז ישיר משה", א"ז זה הרי 'שמונה ימי מילה', גם שם כתוב א"ז.

**וְהָיָה מְצִיד בְּתַפְסָּר כָּלִים וּבְתוֹךְ הַכָּלִים הָיוּ אוֹתִיּוֹת. גַּם הָיָה בְּתוֹךְ
הַכָּלִים אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַכָּלִים שֶׁיְכוּלִין לַעֲשׂוֹת עַל יָדָם אֱלֹהֵי הַכָּלִים.**

אה, אנשי שלומינו היו מדייקים כאן, הרבי מדבר שם (בליקוטי מוהר"ן) פעמים רבות מ'ענין זה', מ'ענין זה'. פירוש הדבר: ששם, בספר עצמו, נמצאים האותיות שעל ידם יכולים לזכות לדבר זה ולמעלה זו. זה מה שהוא אומר, 'יש כלים ושם יש אותיות ועל ידי אלו האותיות יכולים לעשות אלו הכלים'^{מא}.

הרבי אמר באמת: 'איך דארף אייך געבן די געצייג אויך'^{מב}.

הספרים של הרבי - שם יש אותיות כאלו שעל ידם יכולים לעשות אלו הכלים!

וְהָיָה לוֹ חֵשֶׁק מְאֹד לְלַמַּד אֶת הַסֵּפֶר.

אה, גודל מעלת הלימוד בספריו של הרבי - זהו ענין בפני עצמו, צריך לזה אמונה בפני עצמה, לזכות לחשוק ולהשתוקק ללמוד בספריו של הרבי.

בבואי לאומן, היה שם איזה בחור חתן מהעיר לאדז, למדן מופלג ותלמיד של הרבי מאוסטרובצא, למדן עצום ובקי בש"ס. הבחור קבע איתי שיעור ללמוד כל יום במשך שעתיים בספרו של הרבי, היינו לומדים ליקוטי הלכות וליקוטי מוהר"ן.

^מ עיין 'ילקוט שמעוני' על הפסוק 'אז ישיר משה': א' אחד, ז' שבעה, הרי שמונה; אמר משה, בזכות המילה שניתנה לשמונה נקדע הים ב"אז" נקלס.

^{מא} עיין 'ביאור הליקוטים' בה'ח"י כללים' - כלל הרביעי: בדבר הכלים הנזכרים בחיי מוהר"ן [סיפורים חדשים אות ה'], אשר בהם בעצמם [נמצאים] כלי המלאכה שנפעלים על ידם. כי עיקר כל השגה מהשגותיו, תתפעל ותהיה בהתיקונים להמשכת ותועלת השגות התורה שנמצאים בה בעצמה, כעין המבואר לקמן סי' ו' וסימן ס' ליקוטי א', וסי' ז' ליקוטי תניינא, ועוד בכמה מאמרים, וכו' עיין שם בפנים.

^{מב} 'חיי מוהר"ן' שי"א: אָמַר אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּלִים נִפְלְאִים מְאֹד רַק הַחֲסָרוֹן שֶׁאֲנִי בְּעֶצְמִי מְכַרְח לַעֲשׂוֹת בְּעֶצְמִי אֶת הַכָּלִי אֲמָנוֹת שְׁקוֹרִין גִּיצִיג; עיין עוד 'ליקוטי הלכות' הל' ערבית ה"ד אות ל"ד.

אמר לי הבחור: חיות כזו כמו שהוא מרגיש בספר הזה - - עפעס א געוואלד, א געוואלד - אה!

'רצוא ושוב'

בְּתוֹךְ כֶּךָ הַסֵּתֶכֶל וְהֵנָּה הוּא בְּבִיתוֹ.

זהו מוסר השכל להבין מה שנעשה בזה העולם. כבר הגביהו אותו בין שני הרים, והוא כבר ראה 'ספר' כזה, השגות גדולות כאלו, ממש למעלה למעלה מן הישוב - והנה הוא בביתו^מ!

זהו כח הצדיק, זהו כח עצום ונורא כל כך, שהוא יכול לקחת את האדם ולהגביהו^מ, ואעפ"כ עליו לדעת; אל תרמה עצמך - זכור שעדיין אתה בבית, עדיין אתה לא מושלם! - 'והנה הוא בביתו'.

חֲזֹר וְהַסֵּתֶכֶל וְהֵנָּה הוּא שֵׁם

- הוא שם ב'גיא' עם הספר.

*וְהַתְּיָשִׁב עֲצָמוֹ לַעֲלוֹת אֶל הַהָר, אוֹלֵי יִמְצָא שֵׁם אֵיזָה יִשׁוּב, וּבִשְׁכָּא
אֶל הַהָר, רָאָה עוֹמֵד שֵׁם אֵילָן שֶׁל זָהָב עִם עֲנָפִים שֶׁל זָהָב, וְעַל הָעֲנָפִים
תְּלוּיִים כִּלִּים כָּמוֹ אֵלוֹ תְּלוּיִים הַמְצִירִין בַּסֵּפֶר, וּבְתוֹךְ הַכִּלִּים הָיוּ כִּלִּים*

^מ עיין 'ליקוטי הלכות' הל' ברכת השחר ה"ה אות צ"ב: והפֿלל פי באמת בפנימיות הלב של כל אֶחָד ואֶחָד יוֹדֵעַ הֵיטֵב שְׁאִין שׁוּם תְּכֵלִית מִזֶּה הָעוֹלָם וְתַאֲוֹתָיו וְהַבְּלִיּוֹת כִּידוּעַ לְכָל וְכַמְבָּאֵר לְעֵיל מִזֶּה. וּבִפְרָט לֵב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁהוּא מִזְרַע אֲבֵרָהּם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהָיוּ עֶקֶר נְדִיבֵי לֵב וְכו' כִּנ"ל וְנִפְשׁוֹתֵינוּ מְשֻׁרְשֵׁת מֵהֶם, עַל כֵּן לֵב שֶׁל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי בְּפִנִּימִיּוֹתוֹ בּוֹדָאִי הוּא בּוֹעֵר תְּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּאַמֶּת. אֵף אֵף עַל פִּי כֵן מַגְדֵּל כֹּחַ הַבְּחִירָה כִּי אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה אֱלֹקִים, עַל יְדֵי זֶה מִתְגַּבֵּר בְּכָל פֶּעַם הַשְׁטֵן וְהַיֵּצֵר הָרַע וְהַמְחַשְׁבוֹת רָעוֹת נֶגֶד הַטוֹב שֶׁבְּאָדָם וְרוֹצֵה לְהַטְרִידוֹ חֵס וְשְׁלוֹם מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת עַל יְדֵי תַאֲוֹתָיו וְהַבְּלִיּוֹת וְכו'. וְכָל מֶה שְׁחוֹתֵר וּמִתְגַּבֵּר כִּנְגֵּדוֹ הוּא מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר. עַל כֵּן הִיא מְלַחֶמָה גְּדוֹלָה וְאַרְכָּה מְאֹד.

^מ עיין 'ליקוטי מוהר"ן' סי' י"ג, וזל"ש בקיצור (מליקו"ע): יש נפשות שהם פגומות מאד מאד, ואפלו כשבאים אצל הצדיקים האמתיים, אף על פי כן עדין משקעים בכל התאוות ועדין לא יצאו מחל אל הקדש אפלו כחוט השערה. ונפשות כאלו בודאי אי אפשר להעלותם ולחדשם בבחינת עבור. אבל יש צדיק שגדול במעלה נפלאה ונוראה כל כך, עד שאפלו נפשות פגומות כאלו הוא יכול להעלותם בבחינת עבור ולחדשם לטובה.

*שְׁעַל יָדָם עוֹשִׂים אֱלֹהִים הַכְּלִים, וְהִיא חֲפִיץ לִקַּח מִשָּׁם הַכְּלִים, וְלֹא הִיא
יָכוֹל, מִחֲמַת שֶׁהִיוּ נִסְכָּכִים שָׁם עַל הָעֲנָפִים שֶׁהִיוּ בְּעֶקְמֵימִיּוֹת.*

אבל הוא השתוקק לקחתם, אך לא היה יכול. היה לו מין השתוקקות כזו, מין תשוקה כזו לקחת מהכלים, ולא היה יכול. וזאת, משום שלבוא ולקחת דבר בידיים, זה אין מניחים, אתה רוצה? - תשתוקק! יבוא הזמן שתזכה לזה, אבל אל תרפה מהרצון!

בְּתוֹךְ כֶּךָ הִסְתַּכַּל וְהֵנָּה הוּא בְּבִיתוֹ.

אחרי 'אורות' כאלו שראה כאן, אורות כאלו - והנה הוא שוב בביתו!

זהו מוסר השכל; הגמרא אומרת^מ: 'אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה', אתה אל תתן לעצמך לטעות בעולם הזה^מ.

לפעמים האדם מקבל רגעים טובים, שעות טובות, הוא עושה דברים טובים, אבל תמעה לחשוב שזה שלך, שאתה כבר מושלם - לא! זו מתנה משמים, רוצים שתזכור, בהמשך יקחו לך את המתנה, רק אתה זכור אל תשכח שיש דברים טובים! הלא אתה חושב שרק 'זה' מה שיש - לא! יש דברים טובים^מ!

^מ נדה דף ל' ע"ב: אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע.

^מ עיין שיחות הר"ן אות נ"א: את זה תקבלו מאתי שלא להניח עצמו להעולם להטעות. שלא יטעה אותו העולם.

^מ עיין 'ליקוטי מוהר"ן' סי' ד' אות ט': וְזֶה שָׁאֵנוּ רֹאִים, שְׁלִפְעָמִים נִתְּלֵהָב אָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כְּמָה תְּבוֹת בְּהַתְּלֵהבוֹת גָּדוֹל, זֶה בְּחֻמְלַת ה' עָלָיו, שְׁנִפְתָּח לוֹ אוֹר אֵין סוֹף וְהֵאִיר לוֹ. וּכְשֵׁרוּאָה אָדָם הַהִתְנוּצָצוֹת הַזֹּאת, אֵף עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חֲזִי מְזִלְיָה חֲזִי (מגלה ג.), תִּכְף נִתְּלֵהָב נִשְׁמָתוֹ לְדִבְקוֹת גָּדוֹל, לְדִבֵּק אֵת עֲצָמוֹ בְּאוֹר אֵין סוֹף, וּכְשֵׁעוֹר הַתְּגִלּוֹת אֵין סוֹף, לְפִי מִנִּין הַתְּבוֹת שְׁנִפְתָּחוּ וְהַתְּנוּצָצוּ, כָּל אֱלֹהֵי הַתְּבוֹת אוֹמֵר בְּדִבְקוֹת גָּדוֹל וּבְמִסְרִית נִפְשׁוֹ וּבְכִטּוֹל כְּחוֹתָיו ... אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צָרִיךְ לִהְיוֹת רָצוּא וְשׁוֹב, וְכו' עִי"ש; גַּם עִיין 'ליקוטי הלכות' ה' שִׁילוּחַ הַקֵּן ה"ה אות ט"ו: כְּמוֹ-כֵן הוּא בְּעִבּוּדַת ה' שְׁבִתְחַלַּת הַהִתְקַרְבוֹת מְסִיעִין לְהָאָדָם וּמוֹלִיכִין אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ הַיֶּשֶׁר. וְעַל כֵּן אֵין חֲזֵק כְּתַחלַת הַחֲסִידוֹת וְאַחַר כֵּךְ נוֹפֵל מִהַתְּלֵהבוֹת הַזֹּאת, כִּי מְסַלְקִין מִמֶּנּוּ הַהִתְלֵהבוֹת שְׁבָא עָלָיו מִלְמַעְלָה וּמִנִּיחִין לוֹ לִילֵךְ בְּעֲצָמוֹ, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת פֶּסַח וּסְפִירָה כִּנ"ל. וְעֵינֵינוּ זֶה מִתְּנַהֵג בְּכָל אָדָם כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר בְּכְמָה וְכְמָה בְּחִינּוֹת שׁוֹנוֹת; גַּם עִיין שם ה' פֶּסַח ה"ז אות ט"ז.

אכן בתורה ס"ה מדבר הרבי, אפילו בהתבודדות (- בביטול) גם שם העיקר הוא ה'רשימו' שנשאר אחר כך^{מח}! (עיי"ש באות ד'). התבודדות זה לא 'לנצח', העיקר הוא מה שנשאר אחר כך, מה שנשאר לך בהמשך! שתזכור את החיות אחר כך. הלא צריך שישאר איזה רשימו בהמשך, שיישאר איזה 'תשוקה', איזה 'רצון טוב'.

אני הולך אצלך

וְהָיָה לוֹ פְּלִיאָה גְּדוֹלָה מֵהַ זֹאת שֶׁהוּא פֶּעַם בְּכָאן וּפֶעַם שָׁם.

- פעם אני 'כאן', ופעם אני 'שם', מה פשר הדבר?!

וְהָיָה חֶפֶץ לְסַפֵּר זֹאת לְבְנֵי אָדָם, אֶךְ אֵיךְ מְסַפְּרִין פְּלִיאָה כְּזוֹ לְבְנֵי אָדָם מֵהַ שָּׂאִין רְאוּיָה לְהֶאֱמִין.

כך הוא באמת עניינו של הרבי, אדם בתחילת התקרבותו מתחיל לבעור, יש לו רגעים טובים. אז אם הוא ידבר על כך עם מישהו שגם הוא בענין, הוא יוכל לדבר באמת, אבל מישהו זר ילעג לו: 'סיפורים של ברסלבר'ס'... מי יאמין לסיפורים שלו?! מי יאמין לדבריו, לא ראוי להאמין לדברים כאלו!

בְּתוֹךְ כֵּךְ הִסְתַּכַּל מִן הַחֲלוּן.

- הוא נמצא בביתו ומסתכל מן החלון.

וְרָאָה אֶת הָאוֹרָחַ הַזֶּה

- את הצדיק! אפילו כשנמצאים בבית - אבל אני מסתכל מן החלון! אז הוא ראה את ה'אורח'! הוא כבר היה בבית, הלא האורח לא נכנס לבית פנימה. נמצא איפה,

^{מח} עיי"ש אות ד': אי אפֿשֿר להִיִּת תַּמִּיד קְבוּעַ בְּבַחֲיִנוֹת הַבְּטוּל, כִּי אִם כֵּן יֵצֵא מִגִּדְרֵי אֲנוּשִׁי, וְעַל כֵּן מִכֶּרֶחַ שִׁיְהִיָּה הַבְּטוּל בְּבַחֲיִנוֹת רְצוּא וְשׁוּב.

שאפילו כשנמצאים בבית - תסתכל גבוה יותר, תסתכל על משהו נעלה יותר^{מט} - אז הוא ראה את האורח!

וְהִתְחִיל לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ מְאֹד שֶׁיָּבֹא אֵצֶלּוֹ.

כל אלו הם מילים כאלו! כל מילה 'לעובדא ולמעשה'! 'בקש מהצדיק שיבוא אצלו, שיהיה אצלי'. זה טוב מאד כשמבקשים מהאורח 'בוא תכנס אלי הביתה', שכן כשהצדיק יהיה אצלי בבית, אין ספק שכל ההנהגות יהיו כרצון הצדיק. 'בוא תכנס אלי הביתה'

וְאָמַר לוֹ: אֵין לִי פָנָא כִּי אֲנִי הוֹלֵךְ אֵצֶלְךָ

- מילים פליאות כל כך!

אָמַר לוֹ: זֶה בְּעֶצְמוֹ נִפְלְאָת בְּעֵינַי, הֲרִי אֲנִי בָּאן וְיָמָּה זֶה שְׂאֵתָם הוֹלְכִים אֵצֶלִי?

הַיָּשִׁיב לוֹ: בְּשַׁעַת שְׁנִתְרַצִּית לִילְךָ עָמִי לְלוֹוֹת אוֹתִי מִן הַפֶּתַח, אֲזִי לְקַחְתִּי מִמֶּךָ הַנֶּשֶׁמָּה וְנִתַּתִּי לָהּ לְבוֹשׁ מִן הַגָּן-עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן, וְהַנֶּפֶשׁ רוּחַ נִשְׁאָר אֵצֶלְךָ, וְעַל-כֵּן בְּשִׂאתָהּ מְדַבֵּק מַחֲשַׁבְתָּךְ לְשָׂם, אֵתָהּ שָׂם וְאֵתָהּ מִמִּשְׁיַךְ הָאָרֶז מִפְּנֵי אֵלֶיךָ. וְכִשְׂאֵתָהּ חוֹזֵר לְבָאן אֵתָהּ בָּאן.

אה, גודל כח המחשבה! במקום שחושב השכל - שם כל האדם! במקום שהאדם מקשר את מחשבתו - שם הוא!

^{מט} עיין 'ליקוטי הלכות' הל' פקדון ה"ד אות י"א: ואפלו אם הוא כמו שהוא אף על פי כן כל זמן שתולק עיניו למרום ושומר ומצפה וממתין לישועתו יתברך על ידי זה בעצמו יחוס ויחמל עליו ה' יתברך ויקרבהו לעבודתו באמת ויתהפך הכל לטובה.

^י עיין 'ליקוטי מוהר"ן' סי' כ"א אות י"א, בסופו: עקר האדם הוא השכל, ועל כן במקום שחושב השכל, שם כל האדם, וכשיודע ומשיג בידיעת השם יתברך, הוא שם ממשי; מובא הרבה בספרי ה'תולדות' בשם הבעש"ט, עיין שם פר' חיי שרה אות ג', ועוד; מובא גם הרבה ב'דגל מחנה אפרים', עיין פר' וירא ד"ה 'והוא עומד עליהם'; גם עיין 'צדקת הצדיק' אות קמ"ד.

כשהקדוש ברוך הוא עוזר לאדם והוא נותן לצדיק להיכנס אליו, נותנים לו להיכנס לבית, אז הוא שם.

ולא נסתיים

הפטיר הרבי:

**וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאֵיזֶה עוֹלָם הוּא, מֵעוֹלָם טוֹב הוּא בְּיָדָאִי. וְעַדִּין לֹא נִגְמַר
וְלֹא נִסְתִּימָה!**

הרבי לא סיים את הענין - "ועדיין לא נגמר ולא נסתיים", הענין עדיין לא הסתיים!
'מעולם טוב היה המראה הזה'...

אנשי שלומינו היו מבארים, שהענין של הצדיק זה דבר שלא נגמר, כל אחד מנהיג אותו הצדיק ואצל כל אחד זה לא נגמר. אין 'זהו זה', אלא הדבר ממשיך הלאה יותר ויותר! אדם שיזכה לאריכות ימים - כמה שנים שהוא רק יחיה - עדיין זה 'ולא נסתיים'. כל זמן שהוא מחזיק עצמו בצדיק זה עדיין לא נגמר, עדיין לא הסתיים, זה הולך וממשיך.

והעיקר הוא; אחד שטובע בביצה, אם הוא יישאר לעמוד בבויץ הוא ישקע שם עוד יותר, עליו להוציא רגל אחת, אלא ששוב הוא בבויץ; "רגל בחוץ, רגל בפנים - הפסיעה האחרונה תהיה בחוץ!"^א.

ומתי היא הפסיעה האחרונה? 'ביום האחרון' זו הפסיעה האחרונה!^ב אולם אם הוא יישאר לעמוד בבויץ, הוא ישקע עוד יותר.

"טבעתי ביון מצולה ואין מעמד"^ג. 'ואין מעמד' פירושו - איני יכול לעמוד! אולם אנשי שלומינו היו מבארים הפוך: זהו שבח, אם 'טבעתי ביון מצולה', אזי העצה היא

^א עיין שיש"ק (חדש) ח"ג, אות קכ"ב: רבינו הקדוש אמר: "אז מען פאלט אין בלאטע, טאר מען דארט נישט בלייבן, נאר א פוס אריין - א פוס ארויס, א פוס אריין - א פוס ארויס; און דער לעצטער פוס וועט שוין זיין אינדרויסן!".

^ב עיין 'ליקוטי הלכות' הל' ברכות השחר ה"ה, אות מ"ב מה שביאר עה"פ 'ובא השמש וטהר' וכו'.

^ג תהלים סח, ג.

'לא להישאר לעמוד', לצאת החוצה! איי, שם הרי שוב יש בויץ, אז צא החוצה - 'ואין מעמד', 'אל תישאר לעמוד', אם תישאר לעמוד אתה עלול למבוע עוד יותר! לך, לך! ואם באמת תרצה לצאת מהבויץ, אזי הפסיעה האחרונה כבר תהיה בחוץ, וכן כל ימי חיידך!

הרבי הזכיר את דבריו של בעל 'יסוד ושורש העבודה' שהכה באצבע צרדה קודם הסתלקותו בשמחה; "איבער גישפרינגען די וועלט!" - "קפצתי ודילגתי על העולם הזה והבליו!".

הצדיקים יש להם באמת מלחמה, אין להם נייחא, יילכו מחיל אל חיל, 'אין להם נייחא בעולם הזה'!. תמשיך הלאה! אתה רוצה שיהיה לך נייחא בעולם הזה?! כאן לא יכול להיות נייחא.

'ולא נסתיים' - הרבי אומר במעשה הראשון: "יאיך ש'הוציאה לא ספר; ובסוף הוציאה!". וכן במעשה מ'זכוב ועכביש'": "י'הזכוב לא אספר ל'כם מה ש'היה ב'ה', מהעכביש לבסוף 'לא נשאר ממנה כלום! אולם מה שנעשה עם 'הזכוב' - זה הרבי לא סיפר, מה שנעשה עם כל אחד ואחד - (עדיין אי אפשר לספר...)

^{יד} עיין 'שיחות הר"ן' אות קכ"ט: אפלו אז מע פאלט אין אבלאטא אריין, שרייט מען און מען שרייט און מען שרייט און מען שרייט!"; גם עיין 'ליקוטי הלכות' הל' אונאה ה"ג אות ב': גדל הרחמנות שיש על אנשים כאלו שטובעים בין מצולה ואין מעמד אין לשער, המקום ירחם עליהם. ובמה אפשר להחיות את עצמו ולשאר על עמדו בנפילה וירידה כזו, רחמנא לצלן, מאחר שאין שם שום מעמד, כי נתרחק מכל הקדשות ושוקע וטובע בכל יום במה שטובע. על כן העקר הוא תפלה וצעקה ואנחה לה' יתברך וכמו שאמר שם דוד אחר שהאריך בגדל צרות הנפש שיש על כל אחד מישראל לפי ענינו בחינת 'טבעתי בין מצולה ואין מעמד וכו' יגעתי בקראי וכו' רבו משערות ראשי שנאי חנם וכו'". אחר כך אמר, ואני תפלתי לה' עת רצון וכו'". שאני אחזיק עצמי לעולם בתפלה ותחנונים לה' יתברך אולי ירחם, שתפלה היא בחינת מעמד ומקום אפלו בין מצולה שאין שם שום מעמד, כי התפלה נקראת עמידה, כי 'אין עמידה אלא תפלה' כמו שאמרו רז"ל (ברכות ו:).

^{יה} עפ"י לשון הגמ' ברכות דף ס"ד ע"א: תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר ילכו מחיל אל חיל וכו'.

^{יז} מעשה ז' מספה"ק סיפורי מעשיות.

^{יח} עיין 'ליקוטי הלכות' הל' שילוח הקן ה"ה אות ב': וכן אי אפשר להשיג גדלת נשמות ישראל אפלו של הפחות שפפחותים ומה שנעשה עם כל אחד ועל מה אתי להאי עלמא ומה יהיה ממנו וכו'; גם עיין

הסוד של חנוכה

אנשי שלומינו נהגו ללמוד זאת (- את המראה) ב'זאת חנוכה' לאחר הדלקת הנרות, בלילה האחרון. היו מתקבצים בלילה לאחר הדלקת הנרות, לא משהו ארוך, שוחחו, ישבו קצת יחד.

הלא באומן שררה עניות קשה; כאן כשמתקבצים, יש עם מה להתכבד, מכינים מזונות בשפע, שתיה בשפע; באומן לא היה מאומה, ממילא לא נמשך הדבר זמן ממושך. כשלמדו את המראה היה זה ממש 'אכילה ושתיה וכל טוב'!

התקבצו וישבו אצל ר' שמשון בבית. גם ר' אברהם ר' נחמן'ס ישב פעם אצל ר' שמשון בזאת חנוכה. נהגו לומר את הנוסחאות של ליל יום-כיפור.

(השואל: היו מדברים מיום כיפור?) דיברו דיבורים טובים.

(השואל: הלא הרבי אומר שחנוכה ויום כיפור יש להם שייכות) וודאי, הלא עכשיו דיברנו מהשמונה הזאות שהם כנגד השמונה.

אכן בתורה "כי מרחמם ינהגם"^ח אומר הרבי, 'וְכֵן כָּל אֶחָד כָּפִי מֵה שְׁזוּכָה לְפַעַל בְּקִשְׁת סֶלַח נָא בְּיוֹם-הַכְּפוּרִים וְכו', כְּמוֹ-כֵן נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲנֻכַּת-הַבֵּית, בְּחִינַת חֲנֻכָּה. הרי שיום כיפור וחנוכה יש להם שייכות. בפסוק: "סֶלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חֶסֶדךָ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה" יש שם הצירוף של חנוכה.

'עלים לתרופה' במכתב מי"ג ניסן תקצ"ג: כי לא דבר ריק הוא מה שנעשה עמנו בכל יום ויום עם כל אחד ואחד בפֶּרֶט עִמָּה וְעִמִּי, וּמִשִּׁיחַ יִסְפָּר לְכָל אֶחָד מֵה שְׁנֵעֲשֶׂה עִמּוֹ בְּכָל יוֹם; גם עיין שם במכתב מיום א' בהעלותך תקצ"ג: וְכָל מֵה שְׁשִׁמְעַת מִפִּי, מִכָּלם תּוּכַל לְהַבִּין, שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה גְדוֹלָה עִמָּךְהָ וְנוֹרָאָה מְאֹד מְאֹד, מֵה שְׁנֵעֲשֶׂה עִם הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְעִם כָּל אֶחָד נַעֲשֶׂה מֵה שְׁנֵעֲשֶׂה; וכן עוד שם.

^ח אות י"א, וזל"ש: כָּל אֶחָד כָּפִי מֵה שְׁזוּכָה לְפַעַל בְּקִשְׁת סֶלַח נָא בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן פָּגַם חֲרַבֵּן הַבֵּית, כְּמוֹ כֵן נַעֲשֶׂה בְּחִינַת חֲנֻכַּת הַבֵּית, בְּחִינַת חֲנֻכָּה. נִמְצָא שְׁחֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי סֶלַח נָא כְּנ"ל, וְעַל כֵּן רִמְזָה מִשֶּׁה רִבְנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, צִרוּף חֲנוּכָּה בְּפֶסוּק סֶלַח נָא, כִּי סֶלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חֶסֶדךָ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה וְכו' הוּא רִאשִׁי תְבוּת חֲנוּכָּה, כִּי חֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי סֶלַח נָא וְכו' כְּנ"ל.

הרבי אומר שם^ט: "ומשה זכה לסוד חנוכה" - משה זכה לסוד הזה. מהו הסוד של 'חנוכה'? 'לצעוק לה' יתברך 'סלח נא'! וכפי בקשת 'סלח נא' של כל אחד - חנוכה כזה יש לו!

"ומשה זכה לסוד חנוכה!"

כתוב: "וַיֵּרָא ה' כִּי סָר לְרֵאוֹת"; אומר הרבי - 'סר וזעף', זהו לשון המדרש^פ. משה רבינו מיד בהתחלה היה 'סר וזעף', משום שהוא ראה שעתיד להיות חורבן בית המקדש, הקב"ה גילה לו זאת ב'סנה', אז הוא היה מודאג 'מה יעשו כלל ישראל כשבית המקדש יחסר להם?!'.

הצדיק, מיד בתחילת ההתקרבות הוא כבר היה סר וזעף, 'מה יעשו כלל ישראל כשיחסר להם הבית המקדש?!'.

הודיע לו הקב"ה הסוד של חנוכה - "סלח נא!", 'לצעוק לה' יתברך "סלח נא!", זה הסוד של חנוכה, שם יש הצירוף של חנוכה!

"משה זכה לסוד חנוכה", שעל ידי בקשת 'סלח נא' זוכים ל'חנוכה'.

במילים "סלח נא לעון ה'זה כ'גודל ח'סדר ו'כאשר נ'שאתה שמה יש צירוף של חנוכ"ה"; "סלח נא לעון העם" זהו סוד 'חנוכה'!

והכוונה היא, שלא רק ביום כיפור יצעקו זאת, אלא כל השנה כולה^{סא}!

^ט שם בהמשך: ומשה רבנו זכה לסוד חנכה, על ידי שמסר נפשו בשביל ישראל ונתן לבו עליהם להסתכל בצרתם, כי הוא היה רחמן ומנהיג אמתי כנ"ל. ועקר צרת ישראל הוא המשא של עוונות, חס ושלום, כנ"ל, ועל כן בקש עליהם סלח נא כנ"ל, ועל ידי זה נעשה בחינת חנכה, בחינת חנכת הבית, שבזה תלוי תקון כל הבחינות הנ"ל, כנ"ל. וזהו חנוכה חנו כ"ה, הינו כ"ה בכסלו. כסליו הוא אותיות: "וַיֵּרָא ה' כִּי סָר לְרֵאוֹת" (שמות ג) כי משה רבנו נתן לבו להסתכל בצרתן של ישראל. וזהו: 'כִּי סָר לְרֵאוֹת' לשון סר וזעף' (מלכים א כ"א) ועקר צרתן הוא המשא של עוונות, חס ושלום, כנ"ל.

^פ שמות רבה ב, ו': אמר רבי יצחק, מהו 'כִּי סָר לְרֵאוֹת'? אמר הקדוש ברוך הוא, סר וזעף הוא זה לראות בצערן של ישראל במצרים, לפיכך ראוי הוא להיות רועה עליהן, מיד 'ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה'.

^{סא} עיין 'עלים לתרופה' במכתב מאור ליום ד' ויצא תקצ"ו: וגם עתה עדין צריכין להתפלל שיתקבל הסלח נא של יום כפור, כי בכל יום צריכין לשוב להשם יתברך, שזהו בחינת קדשת יום כפור שממשיכין בכל השנה כלה. וכמו כן זוכין לחנכת הבית שהוא בחינת הארת בן ותלמיד להודיע לדרי מעלה ולדרי מטה

"ומשה זכה לסוד חנוכה", הקב"ה גילה לו את הסוד של חנוכה, שבזמן שבת המקדש יעמוד בחורבנו, יהיה להם הדרך של 'סלח נא לעון העם'.

גדלתו ומלכותו יתברך וכו'. והעקר הוא להודיע בזה העולם השפיל לכל הנמוכים מאד מאד, כי מלא כל הארץ כבודו, בבחינת הקיצו ורננו שוכני עפר וכו' וכו'. געוואלד ברודער הארציקער, אל יזקינו בעיניכם דברים נוראים חדשים כאלה.